

Список використаних джерел:

1. Особливості розслідування окремих видів злочинів. Мультимедійний навчальний посібник. URL: <https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/orovz/lections/lection10.html>.
2. Юсупов В., Саковський А. Загальні положення проведення огляду місця пожежі. Кримінально-правові, кримінологічні, кримінальні процесуальні та криміналістичні проблеми протидії злочинності в умовах воєнного стану : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (електронне ви-дання), 20 квітня 2022 р. / упоряд. : Євген Письменський. Нац. акад. внутр. справ, Львів. держ. ун-т внутр. справ, Дніпропет. держ. ун-т внутр. справ, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Київ – Львів – Дніпро, 2022. – С. 118-119.

Плетенець В.М.,
професор кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

**ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА НАПРЯМКИ ПОДОЛАННЯ
ФАКТІВ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Сформоване в українському суспільстві неприйнятне ставлення до насильства, що знаходить найжорсткішої реакції нетерпимості до їх проявів може бути продемонстровано на прикладі події про тортури, побиття та гвалтування[1]., за результатами якої на лаві підсудних опинились п'ятеро поліцейських, серед яких і начальник Кагарлицького відділу поліції Щодня збройної агресії РФ проти України жертвами сексуального насильства стають дедалі більше осіб, у першу чергу ті, які перебувають на окупованих територіях, що призвело до формування проблеми державного рівня з їх виявлення й подолання.

Потребує уваги факт закінчення й спрямування до суду першого провадження про згвалтування вчиненого російським військовим в березні 2022 р. в Броварському районі Київської області [2].

Оприлюднення Офісом генерального прокурора на державному рівні факту закінчення кримінального провадження спрямоване на: - стимулювання постраждалих до викриття фактів сексуального насильства; - демонстрацію дієвості правоохоронної системи держави в реалізації принципу невідворотності покарання для правопорушників та відновлення порушених прав потерпілих; - профілактику вчинення подібних дій і т. ін.

Водночас, не зважаючи на діяльність правоохоронних органів у

Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення):

зазначеному напрямку, відомості про сексуальне насильство, що демонстрували б його стан на сьогодні в Україні відсутні.

Правова оцінка сексуального насильства вказує на високий рівень небезпеки як соціально-правового явища, яке має багатогранні негативні наслідки, пов'язані з порушенням основних прав людини, характером і тенденціями розвитку театру військових дій, а також, в цілому, з динамікою самого військового конфлікту. [3, с.223]. Сексуальне насильство над цивільним населенням, що набуло масового характеру, обумовило необхідність пошуку шляхів вирішення проблеми надання допомоги жертвам. Так, на сайті урядового порталу України від 25 березня 2022 року опубліковані рекомендації щодо дій у випадку сексуального насильства, пов'язаного з війною[4], переорієнтовано вже існуючі та сформовано нові громадські організації, зокрема: «Євромайдан SOS», «Ла Страда Україна», «ЮрФем», «Центр громадянських свобод» та інші. Останній, у співпраці з міжнародними партнерами виконує провідну роль у виявленні та документуванні для притягнення до відповідальності за вчинення воєнних злочинів РФ проти українського народу та ін., за що став одним із лауреатів Нобелівської премії миру [5].

Подібних масштабів розглядуваних явищ Україна не мала, звідси й неготовність, без досвіду фахівців інших країн з відповідною практикою, до їх результативного розв'язання. Відповідно, для забезпечення надання ефективної допомоги постраждалим від насильства, скоєного російськими військовими на окупованих територіях України, до нашої держави прибули представники Фонду Нобелівського лауреата Деніса Муквеге та Глобального Фонду допомоги постраждалим від сексуального насильства пов'язаного з конфліктом [6]. У результаті цього по всій країні були відкриті центри для надання психологічної, медичної, медикаментозної та правової допомоги громадянам, котрі стали жертвами сексуального насильства під час російського вторгнення [7]. Використання передового іноземного досвіду є, на нашу думку, логічним та закономірним кроком у подоланні наслідків сексуального насильства.

Варто відзначити, що страх та недовіра жертв згвалтувань обумовлює необхідність прийняття заходів із забезпечення їх безпеки, без чого шанс на отримання інформації про насильство щодо них, зводиться до мінімуму. Таким чином проведення розслідування за участі постраждалих від сексуального насильства стає можливим після повернення втраченого відчуття особистості, контролю своїх можливостей, зокрема й тіла безпеки, а також усвідомлення відповідними учасниками перспектив відновлення порушених прав та притягнення до відповідальності винуватців тощо [8, с. 231].

Все зазначене дозволяє наголосити, що напрацювання механізму виявлення й фіксації вчинених РФ на території України воєнних кримінальних правопорушень взагалі й сексуального характеру зокрема для

їх юридичної оцінки як на державному так і міжнародному рівні. Не меншого значення набуває й надання допомоги постраждалим від фактів насильницького характеру, що в нашій державі отримало усвідомлення із пошуком шляхів їх реалізації.

Список використаних джерел:

1. Каткування і згвалтування у поліцейському відділку: що із «кагарлицькою справою»? [Интернет-ресурс] URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/kagarkyk-katuvannya-policiya-zgvaltuvannya/31000398.html>
2. ОГПУ направив до суду першу справу щодо згвалтування під час війни російським військовим [Интернет-ресурс] URL :<https://www.unian.ua/war/ogpu-napraviv-do-sudu-pershu-spravu-shchodo-zgvaltuvannya-pid-chas-viyni-rosiyskim-viyskovim-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11847753.html>
3. Rufanova, V., Shablysty, V., Spilnyk, S., Sydorenko, N., & Mozol, S. (2022). Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. *Amazonia Investiga*, 11(53), 220-226. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.22>
4. Єдиний веб портал органів виконавчої влади України Що робити у випадку сексуального насильства, пов'язаного з війною [Интернет-ресурс] URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/shcho-robiti-u-vipadku-seksualnogo-nasilstva-povyazanogo-z-vijnoyu>
5. Нобелівська премія миру присуджена всім людям в Україні - Центр громадянських свобод [Интернет-ресурс] <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3588906-nobelivska-premia-miru-prisudzena-vsime-ludam-v-ukraini-centr-gromadanskih-svobod.html>
6. 28-29 квітня відбуваються зустрічі представників урядових структур з обговорення питань протидії сексуального насильства, вчиненого російськими військовими в Україні [Интернет-ресурс] URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/28-29-kvitnya-vidbuvayutsya-zustrichi-predstavnikov-uryadovih-struktur-z-obgovorennya-pitan-protidii-seksualnogo-nasilstva-vchinenogo-rosijskimi-vijskovimi-v-ukrayini>
7. В Україні планують відкрити центри для допомоги жертвам сексуального насильства. [Интернет-ресурс] URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3474159-v-ukraini-planuut-vidkriti-centri-dla-dopomogi-zertvam-seksualnogo-nasilstva.html>
8. Плетенець В.М. Сексуальне насильство в умовах воєнного стану в Україні: становище й шляхи підвищення ефективності його виявлення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка* : Науковий журнал. Випуск № 2 (98). Івано-Франківськ, 2022. С. 2